

Lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi Eduskunnalle julkisten työvoima- ja yrityspalveluiden uudelleen järjestämistä koskevaksi lainsäädännöksi

KH 06.06.2022 § 105
656/03.00/2021

Työ- ja elinkeinoministeriössä on valmisteltu luonnos hallituksen esitykseksi Eduskunnalle julkisten työvoima- ja yrityspalveluiden uudelleen järjestämistä koskevaksi lainsäädännöksi. Ministeriö pyytää luonnoksesta lausuntoa muun muassa kunnilta lausuntopalvelun kautta 27.6.2022 klo 9.00 mennessä. Luonnos hallituksen esityksestä löytyy sähköisenä osoitteesta [Esitysluonnos julkisten työvoima- ja yrityspalveluiden uudelleen järjestämistä koskevaksi lainsäädännöksi.pdf](#) Esitys liittyy Sanna Marinin hallituksen hallitusohjelman toteuttamiseen. Hallitusohjelman keskeisenä tavoitteena on työllisyyden vahvistaminen ja työllisyysasteen nostaminen 75 prosenttiin. Syyskuussa 2020 pidetyn hallituksen budjettiriihen päätösten mukaan hallitus tekee hallituskauden aikana taloutta vahvistavia työllisyystoimia, joiden tavoitteena on saavuttaa 80.000 lisätyöllisen työllisyysvaikutukset.

Hallitusohjelman mukaan kuntien roolia työllisyyspalveluiden järjestäjänä vahvistetaan. Ensimmäisenä toimenpiteenä käynnistettiin 1.3.2021 työllisyyden edistämisen kuntakokeilut, joissa kokeilukunnat vastaavat osin alueensa työ- ja elinkeinopalvelujen tarjoamisesta. Kevään 2021 puoliväliriihessä hallitus päätti julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 2022 – 2024. Samalla hallitus päätti jatkaa valmistelua TE-palvelujen siirtämiseksi kunnille. Hallitus linjasi, että siirron yhteydessä luodaan rahoitusmalli, joka kannustaa kuntia kehittämään toimintaansa työllisyyttä edistävaksi siten, että uudistuksella saavutetaan 7.000 – 10.000 lisätyöllistä. Linjauksen mukaan valmistelussa tähdätään siihen, että kunnan vastuuta työttömyysturvan perusosan kustannuksista laajennettaisiin sekä työttömyysturvan ja työttömän palveluun aktiivoinnin välinen kytkös poistettaisiin. Valtio ja kunnat jakaisivat työvoimapalveluiden rahoitukseen liittyvää kustannusvastuuta, jolloin turvattaisiin kuntien kannusteet järjestää palveluja myös heikommassa työmarkkina-asemassa oleville.

Kunnanhallituksen lausunto:

Hallituksen esitysluonnoksessa eriytetään valta, vastuu ja rahoitus toisistaan. Rahoitusvastuu olisi jokaisella kunnalla. Järjestämisvastuu voisi olla yksin vain 20.000 henkilön työvoimapohjan täyttävillä kunnilla. Jos kunnan työvoiman määrä on alle 20.000 henkilöä, sen olisi muodostettava palveluiden järjestämiseksi yhteistoiminta-alue yhden tai useamman kunnan kanssa. Yhteistoimintavelvoite ja toiminnan arviointimenettely yhdistettynä valtioneuvoston päätösvaltaan muodostavat uuden ohjausmekanismin, joka rajoittaa tarpeettomasti kunnallista itsehallintoa. Myös valvontaan liittyvät kokonaisuudet monimutkaistuisivat vastuiden eriyttämisen seurauksena.

Laajan työttömyyden painoarvo rahoituskriteerinä esitysluonnoksessa on vain 30 %. Tämä on liian alhainen, koska se ei tasoita juurikaan kuntien vaikutusmahdollisuuksia kohdata tulevia suhdanne- ja muita taloudellisia riskejä. Edellä mainitun rahoituskriteerin painoarvo tulisi olla vähintään 50 %, jolloin se myös lisäksi parantaisi TE-palveluiden yhdenvertaisen tarjoamisen edellytyksiä.

Ehdotuksen taloudellisten vaikutusten arvioinnin mukaan alle kymmenellä kunnalla työvoimapalvelujen uudistuksesta seuraisi yli 0,6 prosenttiyksikön laskennallinen veronkorotuspaine. Perusteluissa viitataan sote-uudistukseen, jonka yhteydessä perustuslakivaliokunta piti 0,6 prosenttiyksikön kunnallisveron laskennallista muutospainetta hyväksyttävänä. Vaikka yksittäisen uudistuksen, esimerkiksi TE2024 – uudistuksen osalta kunnallisveroprosentin 0,6 prosenttiyksikön muutospaine yksittäisessä kunnassa olisikin hyväksyttävä, ei samaa raja-arvoa voi käyttää päällekkäin useaan samoille tai peräkkäisille vuosille osuvan uudistuksen kuntatalousvaikutusten arviointiin.

Lähtökohtaisesti uudistuksen rahoitus valtionosuusjärjestelmän kautta on hyvä rahoitusmallin lähtökohta. Tuusniemen kunta pitää perusteltuna, että valtionosuuspohjaan siirtyvien tehtävien kustannukset määriteltäisiin siirtovuoden 2024 talousarvion perusteella, eikä esityksessä käytetyn vuoden 2019 kustannusten perusteella. Kunnille siirtyvien tehtävien rahoituksen tulisi perustua arvioon tehtävien laajuudesta ja vaativuudesta, eikä nykyisen palvelujärjestelmän kyvystä toimeenpanna tehtäviä. Talousarvion ja toteuman välillä on TE-hallinnossa ollut useana vuotena valtion tilinpäätöksen perusteella epäsuhtaa.

TE-palveluiden rahoituksen laskennallisen kuntiin kohdentumisen nykytilan sekä tulevan tehtävien rahoitusmallin välillä on suuria eroja, vaihteluvälin ollessa -147 euroa/asukas +47 euroa/asukas. Tilanteeseen sopeutumiseksi esitetään kahden vuoden sopeutumisaikaa, jossa ensimmäisenä kalenterivuonna rahoitus perustuisi 50 % laskennalliseen nykytilaan ja 50 % valtionosuuskriteereihin ja toisena kalenterivuonna 25 % laskennalliseen nykytilaan ja 75 % valtionosuuskriteereihin. Kolmannesta täydestä vuodesta lähtien rahoitus perustuisi valtionosuuskriteereihin. Tuusniemen kunnan näkemyksen mukaan sopeutumisaikea on liian lyhyt. Kuntiin siirtyviä kustannuksia tulisi myös ennakoida ennen muutosta.

Valmistelija	Kunnanjohtaja Timo Kiviluoma, puh. 0447209047
Kj:n päätösehdotus	Kunnanhallitus päättää antaa asiassa edellä esittelytekstissä olevan lausunnon.
Päätös	Kunnanhallitus hyväksyi päätösehdotuksen.